

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu ja registreeritud kooselu varalised tagajärjed>**Abikaasade varasuhe**

Abikaasade varasuhe

Soome

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Soome abikaasade vararežiim põhineb varaühisuse edasilükkamise põhimõttel. See tähendab, et abielu ajal on vara eraldi, aga abielulahutuse korral jaotatakse vara abikaasade vahel võrdselt.

Abielu sõlmimine ei muuda abikaasade vara omandiõigust. Soome abieluseaduses (*Avioliittolaki* 234/1929) on sätestatud, et vara, mis kuulub abikaasale enne abiellumist, jääb selle abikaasa varaks ka abielu ajal. Vara, mille abikaasad omandavad abielu ajal pärandi või kingitusena jääb samuti nende varaks. Lisaks varale on eraldi ka võlad, mis tähendab, et kumbki abikaasa vastutab üksi võlgade eest, mis tal on tekkinud enne abielu või selle ajal. Abikaasad vastutavad aga ühiselt võlgade eest, mis on ühel abikaasal tekkinud seoses perekonna ülalpidamisega.

Soome abikaasade vararežiimi kohaselt on kummalgi abikaasal abieluvaraõigus teise abikaasa varale. See tähendab, et abikaasal või lesel ja surnud abikaasa pärijatel on õigus poolele abikaasade netovarast, kui abieluvara abielu lõppedes jagatakse. Abieluvaraõigus hõlmab kogu vara, olenemata sellest, millal ja kuidas abikaasad selle vara enne abielu omandasid. Abikaasad võivad aga otsustada sellest õigusest loobuda, sõlmides abieluvarelepingu. Samuti ei kehti abieluvaraõigus sellise vara suhtes, mille abikaasa saab endale kinklepingu, testamendi või kindlustushüvitise nõude alusel, milles on sätestatud, et vara saaja tulevasel abikaasal pole asjaomasele varale õigust.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad sõlmida enne abiellumist või abielu ajal abieluvarelepingu. Abieluvareleping mõjutab seda, kuidas abieluvara jagatakse. Näiteks võivad abikaasad kokku leppida, et neil ei ole teise abikaasa varale abieluvaraõigust ja kummalegi abikaasale jääb tema vara. Samuti võivad abikaasad kokku leppida, et teatav vara jääb abieluvara jagamisest välja.

Abieluvareleping peab olema sõlmitud kirjalikult ning kuupäevastatud ja allkirjastatud. Ühtlasi peavad kaks sõltumatut isikut selle tõestama. Abieluvareleping jõustub, kui see on registreeritud kohalikus registriametis [*maistraatti*] (või alates 2020. aastast digi- ja rahvastikuandmete ametis [*Digi- ja väestötietovirasto*]).

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abieluseaduses on sätestatud teatavad piirangud seoses sellise vara haldamisega nagu abikaasade ühine kodu või vallasvara kodumajapidamises.

Abikaasa ei tohi ilma teise abikaasa kirjaliku nõusolekuta võõrandada kinnisvara, mis on mõeldud kasutamiseks abikaasade ühise koduna. Ilma teise abikaasa nõusolekuta ei või abikaasa lõpetada üürilepingut ega võõrandada muid õigusi, mis võimaldavad vallata abikaasade ühise koduna kasutamiseks mõeldud korterit; vallasvara, mis on osa mõlema abikaasa kasutatavatest ühistest majapidamisesemetest; teise abikaasa kasutatavaid vajalikke töövahendeid ega vallasvara, mis on mõeldud teise abikaasa või laste isiklikuks kasutamiseks.

Abieluvara jagamist võib kohandada, kui vastasel juhul kaasneks jagamisega ebamõistlik tulemus või teise abikaasa ebaõiglane rahaline eelis. See tähendab, et üksikjuhtudel võidakse mõistlikel kaalutlustel kalduda kõrvale normidest, mida tavaliselt abieluvara jagamise suhtes kohaldatakse. Kui kaalutakse abieluvara jagamise kohandamist, tuleb pöörata erilist tähelepanu abielu kestusele, abikaasade tegevusele nende ühise majapidamise ning vara kogumise ja säilitamise heaks ning muudele võrreldavatele faktidele abikaasade finantsseisundi kohta.

Abieluvara jagamise kohandamisel võidakse nõuda, et ühel abikaasal ei oleks abieluvaraõigust teise abikaasa varale või et seda õigust piirataks; et teatav vara jäetaks abieluvara jagamisel täielikult või osaliselt abieluvaraõiguse alt välja või et kogu vara või osa varast, mis on abieluvarelepingus teise abikaasa abieluvaraõiguse alt välja jäetud, loetaks vara jagamisel täielikult või osaliselt teise abikaasa abieluvaraõiguse alla kuuluvaks.

4 Millised on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Kui lahutusmenetlus on pooleli või kui abielu on lõppenud, tuleb abieluvara jagada, kui seda nõuab abikaasa või surnud abikaasa pärija. Sellise abieluvara jagamise korral järgitakse abieluvaraõigust, tehes kindlaks summa, mille peab teisele abikaasale andma see abikaasa, kelle netovara on suurem. Kui kummalgi abikaasal pole abieluvaraõigust teise abikaasa varale, siis tuleb abikaasade vara eraldada, mitte jagada. Kui abikaasadel on ühisvara, tuleb see vara abieluvara jagamise või abikaasade vara eraldamise korral taotluse alusel jagada.

Abieluvara võidakse jagada ka siis, kui välisriigis on tehtud lahusele käsitlev kohtuotsus abikaasade kohta, kelle abieluvaraasju reguleerib Soome õigus. Jagamist ei saa aga ellu viia, kui abikaasad pärast lahusele otsust kooselu jätkavad.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surma korral järgitakse üldjuhul samu norme, mis kehtivad abielulahutuse korral.

Kui surnud abikaasast jääb maha otseseid pärijaid (lapsed või nende alanejad sugulased), võivad lesk ja surnud abikaasa pärijad taotleda abieluvara jagamist. Sellise abieluvara jagamise puhul on põhireegel jagada kogu vara võrdselt. Pool varast läheb üleelanud abikaasale ja teine pool jagatakse pärijate vahel. Kui aga lesel on rohkem vara kui surnud abikaasal, on tal õigus kogu oma vara endale jätta.

Kui abielu lõpeb abikaasa surmaga, aga surnud abikaasast ei jää maha otseseid pärijaid, pärib lesk surnud abikaasa kogu vara juhul, kui surnud abikaasa pole määranud testamendis kindlaks teisiti. Sellisel juhul ei jagata abieluvara esimesena surnud abikaasa ja üleelanud abikaasa varaks. Üldreegel on, et üksnes pärast mõlema abikaasa surma jagatakse viimasena surnud abikaasa vara võrdselt mõlema abikaasa pärijate vahel. Lesk ei tohi testamendiga pärandada seda osa, mis kuulub esimesena surnud abikaasa pärijatele.

Kui otsesed pärijad ei nõua pärandvara jagamist ja seda ei nõuta surnud abikaasa jäetud testamendi sätetes, võib üleelanud abikaasa kogu surnud abikaasa vara seda jagamata enda valdusse jätta. Üleelanud abikaasal on aga õigus jätta abikaasade ühine kodu ja mistahes ühised majapidamisesemed enda valdusse neid jagamata, kui tal pole teisi koduks sobivaid eluruumi.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Soomes ei algata ametiasutused abieluvara seotud menetlusi omal algatusel. Kui abikaasad ei jõua jagamises kokkuleppele, määrab esimese astme kohus (*käräjäoikeus*) taotluse alusel abieluvara jagaja.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Reeglina ei piira abielu abikaasa õigust lepinguid sõlmida ning abielu ajal on mõlemal abikaasal õigus teha otsuseid oma vara kohta ilma teise abikaasa nõusolekuta.

Samuti ei vastuta abikaasa otseselt võla eest, mis on tekkinud teisel abikaasal. Abikaasad vastutavad aga ühiselt laenu eest, mille üks abikaasadest on üksi võtnud perekonna ülalpidamiseks, ning abikaasade ühise korteri üüri maksmise eest. Abikaasad võivad lõpetada oma ühise korteri üürilepingu üksnes koos, isegi kui üürilepingu allkirjastas vaid üks abikaasadest.

Abieluseadus kaitseb võlausaldajate õigusi, nii et abikaasa ei saa abieluvara jagamisel loobuda oma õigustest viisil, mis on võlausaldajatele siduv. Kui abieluvara jagamisel on üks abikaasa andnud teisele abikaasale või teise abikaasa pärijatele üle vara, mille väärtus ületab oluliselt seda, mille ta oleks pidanud üle andma, võidakse üleantu tagasi nõuda ja pankrotivarasse arvata.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Soomes ei algata ametiasutused abieluvarega seotud menetlusi omal algatusel. Kui lahutusmenetlus on pooleli või kui abielu on lõppenud, tuleb abieluvara jagada, kui seda nõuab abikaasa või surnud abikaasa pärija. Kui kummalgi abikaasal pole abieluvaraõigust teise abikaasa varale, siis tuleb abikaasade vara jagamise asemel eraldada.

Kui abieluvara jagatakse lahutuse tõttu, on põhireegel jagada kogu vara võrdselt, välja arvatud juhul, kui abikaasad on sõlminud abieluvarelepingu.

Abieluvara jagamist võib ka kohandada, kui vastasel juhul kaasneks jagamisega ebamõistlik tulemus. Vara jagamise või eraldamise korral tuleb taotluse alusel ühtlasi jagada abikaasade ühisvara.

Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga ja surnud abikaasast jääb maha otseseid pärijaid (lapsed või nende alanejad sugulased), võivad lesk ja surnud abikaasa pärijad taotleda abieluvara jagamist. Sellise jagamise puhul on põhireegel jagada kogu vara võrdselt. Pool varast läheb üleelanud abikaasale ja teine pool jagatakse pärijate vahel. Kui aga üleelanud abikaasal on rohkem vara kui surnud abikaasal, on üleelanud abikaasal alati õigus kogu oma vara endale jätta. Kui abielu lõpeb abikaasa surmaga, aga surnud abikaasast ei jää maha otseseid pärijaid, pärib üleelanud abikaasa surnud abikaasa kogu vara juhul, kui surnud abikaasa pole määranud testamendis kindlaks teisiti. Üldreegel on, et üksnes pärast mõlema abikaasa surma jagatakse viimasena surnud abikaasa vara võrdselt mõlema abikaasa pärijate vahel.

Abikaasad võivad jagamise ise vastastikusel kokkuleppel ellu viia (kokkuleppel jagamine). Kui pooled ei jõua kokkuleppele, viib jagamise ühe abikaasa taotlusel ellu kohtu määratud jagaja (kohtulik jagamine).

Kui jagamine toimub kokkuleppel, tuleb jaotust kuupäevastatud ja allkirjastatud dokumendis kajastada. Ühtlasi peavad kaks sõltumatut isikut selle tõestama.

Kui jagamise viib ellu kohtu määratud jagaja, tuleb jaotust kajastada jagaja allkirjastatud dokumendis.

Selle dokumendi võib esitada registreerimiseks kohalikule registriametile (alates 2020. aastast digi- ja rahvastikuandmete amet). Jagamisdokumentide registreerimine kaitseb mõlemat abikaasat teise abikaasa võlausaldajate nõuete eest; see ei mõjuta muul viisil poolte vahelise varade jaotuse kehtivust.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnisasja omandiõiguse registreerimiseks tuleb õiguse registreerimist taotleda. Registreeritud õigus kantakse avalikku kinnistus- ja hüpoteegiregistrisse. Kui kinnisasja omandiõigus on registreeritud, esitatakse omandiõiguse tõendil uue omaniku nimi.

Kui kinnisasja omandiõigus vara jagamise või eraldamise tõttu muutub, tuleb omandiõiguse registreerimise taotlemiseks saata Soome maamõõduametile [*Maanmittauslaitos*] vara jagamise või eraldamise lepingu originaal, vara jagamise põhjendus (nt esimese astme kohtu teatis lahutusmenetluse algatamise kohta) ning üleandmismaksu tasumise tõend.

Abielu lõpetamise tõttu jagatava kinnisasja omandiõiguse registreerimise tähtaeg algab jagamise jõustumise päeval. Omandiõiguse registreerimise tähtaeg on kuus kuud.

Viimati uuendatud: 15/02/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.